

Datum
2024-04-09

Kontakt SPF
Malin Skog
Tel: 0731-508 708
mail: Malin.Skog@pelagic.se

Mottagare
Mark- och miljödomstolen
Växjö tingsrätt, Mål M 5717-23

Yttrande i Mål M 5717-23

Ärendet

RWE har överklagat Länsstyrelsen i Kalmars beslut om avslag på ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § Miljöbalken för upprättande, drift och avveckling av en vindkraftpark. Sweden Pelagic Federation Producentorganisation (SPF) har tidigare yttrat sig i ärendet under Länsstyrelsens handläggning och har nu beretts möjlighet att inkomma med ett yttrande i målet.

SPF:s inställning

SPF anser att Länsstyrelsens beslut är korrekt och att RWE:s ansökan om att uppföra en vindkraftpark i Natura 2000-området ska avslås.

Länsstyrelsen och ett flertal andra instanser lyfter både i beredningen av ärendet på Länsstyrelsen och i sina yttranden till Mark- och miljödomstolen att ett tillstånd för uppförande, drift och avveckling av en vindkraftpark i Natura 2000-området skulle stå i strid med bevarandemål för området kopplade till skydd av tumlare, alfågel och revstrukturer på botten. SPF delar denna mening.

Utöver detta anser SPF att även de bevarandemål som rör sandbankar är relevanta att ta hänsyn till vid ett avslag av ansökan. Konstruktion av vindkraftparker lyfts i bevarandemålen som ett hot mot naturtyperna sandbankar och rev och bevarandemålet är att naturliga sandbankar och rev ska vara intakta och opåverkade av fysiska ingrepp. Bevarandemålen anger också att det ska finnas en naturlig sammansättning av livskraftiga bestånd av typiska arter för naturtypen sandbankar, bland annat fiskarterna torsk och sill. En naturlig sammansättning av fisk är också viktigt som födoresurs för tumlare. I följande stycken utvecklar vi detta resonemang.

Påverkan på sandbankar

Länsstyrelsen anser att ianspråktagandet av naturtypen sandbank är litet och försumbart och anger inte detta som ett av skälen att avslå ansökan. SPF delar inte denna mening utan anser att det inte finns säkra vetenskapliga belägg för att så är fallet.

SPF menar istället att flera av de underlag som ingetts till Länsstyrelsen i handläggningen av ärendet före beslut visar att det finns en påfallande risk för negativ påverkan på naturtypen sandbankar. Risken består av grumling och sedimentation i samband med bottenarbeten vid uppförande och avveckling av parken, arbeten kopplade till utläggning av internkabelnät och exportkabel, samt en kontinuerlig risk för påverkan på bottenstrukturer genom påverkan på strömförhållanden, turbulens, omblandning och skiktning i vattenmassan runt vindturbinernas

fundament. Inom detta område pågår en hel del forskning men effekterna av storskalig utbyggnad av vindkraft är fortfarande i stor utsträckning okända¹.

RWE skriver i punkt 92 i Aktbilaga 11 att det saknas vetenskapligt stöd för att det skulle föreligga en risk för att verksamheten ska påverka vindförhållanden, strömförhållanden, sedimentering och syretillgång i området på ett så betydande sätt att det inverkar negativt på bevarandet av naturtypen rev. SPF har förstått att bedömningen när det gäller Natura 2000-områden är extra strikt och att det därmed är det omvända som ska bevisas, dvs att RWE behöver visa att det finns tydligt vetenskapligt stöd för att det *inte* föreligger en risk för negativ påverkan (snarare än en brist på bevis på att en negativ påverkan sker). Snarare visar aktuell forskning på de stora osäkerheter som fortfarande finns i kunskapsläget kring påverkan av havsbaserad vindkraft.

Påverkan på naturligt förekommande fiskbestånd

Det saknas kunskap och forskning kring hur många olika fiskarter påverkas av marin vindkraft, och det är viktigt att ha med sig att olika fiskarter kan påverkas olika beroende på deras unika biologi. En studie på en fiskart i ett område kan inte översättas till att gälla för en annan fiskart i ett annat område. Tyvärr ser man ofta i dessa sammanhang, och här är RWE:s ansökan och överklagande inget undantag, generella skrivningar om hur ”fisk” påverkas. Denna typ av generalisering går helt enkelt inte att göra, eftersom det i ett område kan finnas en rad olika fiskarter som alla påverkas olika. Detta beror t.ex. på deras känslighet för grumling, miljöföroreningar och låga syrenivåer i vattnet, deras hörsel och känslighet för undervattensljud och vibrationer, artens rörelsemönster och migrationsvägar, var de reproducerar sig, växer upp och födosöker och vilka organismer de är beroende av för sin föda. Utöver detta kommer olika livsstadier av samma art kunna påverkas olika, där t.ex. ägg, larver och unga livsstadier ofta men inte alltid kan vara känsligare för grumling och sedimentation än vuxna individer.

Det kan alltså inte uteslutas att exempelvis sillen, som leker på sandbankarna och därmed är beroende av dessa för sin livscykel, påverkas negativt. Snarare är det tydligt att många fiskarter i området kan påverkas negativt av vindkraftsetableringen.

I Aktbilaga 11, punkt 86 skriver RWE att fikor är mobila och att grumling därmed endast får en obetydlig påverkan på fisk. Samtidigt anger de i punkt 147 att ”Grumling och sedimentering kan få viss negativ påverkan på mindre fisk, ägg och larver om sedimentspridning och pålagring sker under en känslig period. Olika fiskarter inom Natura 2000-området har olika lekperioder och olika känslighet för grumling och sedimentering.

Vidare anger de i Aktbilaga 13, under rubriken 6.1.2.5 Indirekt påverkan genom påverkan på fisk att ”Grumling under anläggningskedet bedöms sammantaget påverka framför allt tidiga levnadsstadier hos torsk, sill och skarpsill om grumling sker i samband med fiskarnas lekperiod. Vuxna individer förväntas uppvisa undvikande beteende vid grumling och tillfälligt förflytta sig från grumlingspåverkade områden.” Vidare skriver RWE i samma stycke att ”En ökad mortalitet för tidiga livsstadier av sill och torsk går inte att utesluta”.

¹ Dorrell et.al. 2022. Anthropogenic mixing in seasonally stratified shelf seas by offshore wind farm infrastructure. *Frontiers in Marine Science* vol 9-2022. <https://doi.org/10.3389/fmars.2022.830927>

I Aktbilaga 11, punkt 148 utvecklas resonemanget om påverkan på ägg och unga livsstadier något för bland annat torsk och skarpsill, men däremot berör WE i detta sammanhang inte alls sill. Sillen är en viktig art för Östersjöns ekosystem med en central roll i näringsväven. Grunda utsjöbankar är viktiga lekområden för höstlekande sill. Med anledning av detta ser vi sandbankarna som ett essentiellt habitat för sill och som ytterst viktiga för sillens fortlevnad i området. En exploatering av fiskens reproduktionsområden kan få omfattande negativa konsekvenser över lång tid.

RWE skriver i Aktbilaga 11, punkt 149 att vindkraftparken kommer generera ett mer eller mindre konstant undervattensbuller under driftskedet och att detta kan orsaka undvikandebeteende hos vissa fiskarter. RWE menar dock att denna påverkan är försumbar. SPF menar att det saknas forskning som belägger detta påstående och visar att exempelvis sillen, som har en väl utvecklad hörsel samt använder ljudsignaler för att kommunicera inom stimmet, inte påverkas negativt och undviker området för vindkraftparken helt. Då området utgör ett lekområde skulle detta vara synnerligen allvarligt och på sikt kunna bidra till en försämrad reproduktion och ett minskat sillbestånd i området.